

ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ — вплив органів публічної **влади** на суспільну й приватну життєдіяльність людей з метою її збереження, впорядкування або перетворення. П. у. — це продукт суспільства на певному етапі його розвитку. Воно має суспільне призначення — прогнозувати, вирішувати суспільні проблеми (а по можливості, запобігати їх виникненню), ефективно служити громадянам, виробляти й реалізувати стратегії суспільного розвитку.

До завдань П. у. належать:

- ефективне використання природних, трудових, матеріальних, інформаційних, інших ресурсів;
- справедливий перерозподіл основних суспільних благ;
- підтримка громадського порядку;
- гарантування безпеки людини, суспільства, країни; надання громадянам різноманітних послуг;
- збереження та покращення духовного здоров'я суспільства;
- формування бачення майбутнього та інтеграція суспільних зусиль для його досягнення.

Одна з визначальних ознак П. у. — системність. Основними компонентами П. у. є суб'єкти, об'єкти, цілі, результати, процеси й засоби. Суб'єктами виступають органи публічної влади — державної та **місцевого самоврядування**. Серед науковців існують 2 підходи, що передбачають віднесення різних органів державної влади до суб'єктів П. у. За широкого підходу цими суб'єктами вважають органи усіх гілок державної влади (законодавчої, виконавчої, судової) та державні органи, що мають наскрізний або перехідний (змішаний) характер (глава держави, Рахункова палата тощо); за вузького — лише органи виконавчої влади. Обидва підходи цілком правомірні для відповідних завдань аналізу П. у. Так, при розгляді його на рівні окремої галузі суспільної діяльності, території або виробничо-господарського комплексу простежують переважно підзаконну виконавчу й розпорядчу діяльність органів виконавчої влади, що має визначальний вплив на конкретні об'єкти управління. Однак при аналізі П. у. всієї сукупності суспільних галузей, територій та виробничо-господарських комплексів застосовують широкий підхід, оскільки на такому рівні неврахування політико-управлінської діяльності глави держави, парламенту, контрольної діяльності судів та інших державних органів призводить до формування суттєво викривленого уявлення про процеси управління державою загалом.

Об'єкти П. у. — різноманітні види людської діяльності,

що, залежно від масштабу, набувають ознак суспільних процесів та відносин і соціальних ролей. Відповідно до основних сфер суспільного життя виокремлюють 4 загальні типи об'єктів П. у.: економічні, соціальні, духовні, політичні. Результати людської діяльності, а також природні ресурси (земля, надра, ліси, річки тощо), самі по собі не є об'єктами П. у. Ними виступають види діяльності з виробництва, розподілу, використання будь-яких об'єктів, цінностей, територій та ресурсів. При цьому органи публічної влади покликані управляти не усіма, а тільки тими проявами, сторонами, взаємозв'язками різних видів людської діяльності, що мають значення для всього суспільства, стосуються реалізації всезагальних потреб та інтересів.

Виходячи з суспільних інтересів, цілі П. у. полягають у забезпеченні бажаних для суспільства результатів у певних сферах суспільного життя або станів певних суспільних підсистем чи суспільства загалом. Справжні та актуальні джерела їхнього формування — внутрішній стан суспільства і проблеми, що його турбують. Для визначення цілей П. у. потрібна певна ціннісна основа, зумовлена, з одного боку, нормами міжнародного права, міждержавними угодами, конституцією країни, з іншого — традиціями, культурою, звичаями кожного суспільства тощо. Визначення цілей П. у. має базуватися на суспільних інтересах. Оскільки діяльність відповідних органів П. у. не продукує товари, послуги або духовні цінності важливим є розуміння його ролі у суспільстві як фактору, що забезпечує можливість різноманітної суспільної діяльності.

Результати П. у. — управлінські рішення та дії, що мають сприяти виробленню матеріальних та духовних благ. Загальний процес П. у. є сукупністю неперервних взаємопов'язаних дій та функцій, спрямованих на забезпечення досягнення цілей держави. Він фактично складається з численних процесів П. у., покладених в основу діяльності будь-яких його органів, що передбачають вироблення та реалізацію регулювальних, організаційних і контролювальних впливів у різних сферах і галузях суспільства. При цьому виникає ієрархія процесів П. у., здійснюваних на різних його рівнях (вищому, центральному, регіональному, місцевому). З погляду універсальних управлінських функцій, процес П. у. доцільно розуміти як неперервний циклічний процес реалізації функцій планування, організації, мотивації та контролю, пов'язаних із функціями прийняття рішень і комунікації. У будь-якій суспільній галузі та на будь-якому рівні воно передбачає обов'язкове здійснення всіх складових зазначеного циклічного процесу.

Серед засобів П. у. виокремлюють 2 основні групи:

методологічні та ресурсні засоби. З них найбільш важливими є спеціальні методи П. у. (адміністративні, економічні, соціально-політичні, морально-етичні, науково-аналітичні), від вибору та належного застосування яких критично залежить ефективність виконання кожної управлінської функції. Загалом у сучасному світі дієве, ефективне та орієнтоване на суспільні потреби П. у. є одним із ключових факторів прогресивного розвитку країни. У цьому зв'язку при оцінюванні суспільної ефективності П. у. загалом, а не окремого його напрямку, доцільно виходити з того, що головним критерієм такої ефективності має виступати рівень суспільного розвитку в людському вимірі. Незважаючи на економічне зростання, зміцнення військової могутності держави, збільшення її міжнародного авторитету та ін., роботу ін-

ститутів П. у. можна вважати суспільно ефективною лише за умови підвищення якості життя переважної більшості громадян країни.

Рекомендована література

1. Державне управління: Підруч. Т. 1. К.; Дн., 2012;
2. <i></i>Бакуменко В. Д., Бондар І. С., Горник В. Г., Шпачук В. В. Особливості публічного управління та адміністрування: Навч. посіб. К., 2017;
3. <i></i>Горник В. Г., Кравченко С. О., Бакуменко В. Д. та ін. Розвиток публічного управління в Україні: теоретичні, методологічні та практичні аспекти. К., 2018.

С. О. Кравченко

Бібліографічний опис:

Публічне управління / С. О. Кравченко // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. — К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2025. — Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-889991>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).